

Ένας δρόμος μετ' εμποδίων: Η επαγγελματική εξέλιξη των γυναικών

Στον σύντομο χαιρετισμό του, ο κ. **Νόρνστραντ** τόνισε ότι το 1984 η Διεθνής Ημέρα της Γυναίκας παίρνει μεγαλύτερη σημασία γιατί διανύουμε τον τελευταίο χρόνο της δεκαετίας της Γυναίκας των Η.Ε. και το 1985 θα γίνει η Παγκόσμια Διάσκεψη των Η.Ε. για τη Δεκαετία των Γυναικών στο Ναϊρόμπη. Έπειτα ανέφερε τις διάφορες δραστηριότητες που έχουν οργανώσει τα Ην. Έθνη μέχρι τη Διάσκεψη (Σχετικές λεπτομέρειες έχει δημοσιεύσει στο προηγούμενο τεύχος μας η κ. Μαγγανάρα).

Ο κ. **Νόρνστραντ** είπε επίσης ότι και στην Ελλάδα το γραφείο των Η.Ε. συνεχίζει τις προσπάθειές του σε θέματα που αφορούν τις γυναίκες. Μια τέτοια δραστηριότητα είναι το «Πρόγραμμα Οικογενειακού Προγραμματισμού», για το οποίο συνεργάζεται με το Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας. Σύμφωνα με αυτό το πρόγραμμα έχουν ήδη θέσει σε πλήρη λειτουργία δεκαεπτά κέντρα σε διάφορα μέρη της χώρας. Στο καθένα απ' αυτά υπάρχει ένας γιατρός, μια μαμμή και μια κοινωνική λειτουργός.

Τέλος, ευχήθηκε στις Ελληνίδες κάθε επιτυχία στον δίκαιο αγώνα τους.

Η κ. **Μαρία Βραχνού** μίλησε σχετικά με τη νομική και νομοθετική κατοχύρωση της εργαζόμενης γυναίκας, για τους αγώνες και τα εμπόδια που συνάντησε για την εξασφάλιση της νομικής ισοτιμίας της με τον άντρα, καθώς και για τους αγώνες που έχει να κάνει ακόμα για να σταθεί πραγματικά ισότιμη δίπλα στον άντρα σ' όλους

Στις 6 Μαρτίου, με την ευκαιρία της Διεθνούς Ημέρας της Γυναίκας (8 Μαρτίου), ο Σύνδεσμος οργάνωσε στην αίθουσα του Συλλόγου Υπαλ. Τράπεζας Ελλάδας, μια Δημόσια Συζήτηση με θέμα την επαγγελματική εξέλιξη των γυναικών. Η εκδήλωση άρχισε μ' έναν χαιρετισμό από τον Διευθυντή του Κέντρου Πληροφοριών του Ο.Η.Ε. στην Αθήνα κ. **Odd Nordstrand**. Στη συζήτηση πήραν μέρος: Οι κυρίες **Μαρία Βραχνού**, δικηγόρος, μέλος Δ.Σ. Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιά, **Ιωάννα Ζερβάκη**, Πρόεδρος Συλλόγου Υπαλλήλων Εθνικής Τράπεζας, **Σοφία Καρατζά**, Ασυρματίστρια, μέλος Δ.Σ. Πανελ. Συλλ. Αξιωματικών Ασυρματιστών Θ.Α.Ξ. και **Σούλα Ροδοπούλου**, Εκπαιδευτικός - συγγραφέας. Συντονίστρια ήταν η Πρόεδρος του Συνδέσμου μας κ. **Αλίκη Γιωτοπούλου - Μαραγκοπούλου**.

Ακολουθούν περιλήψεις των εισηγήσεων. Της κ. Ροδοπούλου δημοσιεύεται αυτούσιο.

τους τομείς της κοινωνικής ζωής.

Ανέφερε επίσης τα εμπόδια που συναντάει η γυναίκα στη σταδιοδρομία της, εμπόδια που δημιουργεί πολλές φορές η ίδια η νοστοπρία της που σχηματίστηκε από τις συνθήκες της ζωής μέσα στο σπίτι και στο σχολείο της, και από το κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό κατεστημένο του τόπου μας.

Ακολούθησε μια σύντομη ιστορική αναδρομή της νομοθεσίας από το 1912 μέχρι σήμερα, αναφέροντας τους νόμους που ψηφίστηκαν σύμφωνα με την επιταγή του συντάγματος του 1975, την κύρωση της Σύμβασης των Η.Ε. για την εξάλειψη κάθε μορφής διακρίσεων κατά των γυναικών και κατέληξε στον τελευταίο νόμο 1414/1984 για την εφαρμογή της ισότητας των φύλων στις εργασιακές σχέσεις στον τομέα του ιδιωτικού δικαίου.

Καταλήγοντας, η κ. Βραχνού είπε ότι σε μας τις γυναίκες εναπόκειται να εφαρμοστούν σωστά οι διατάξεις περί ισοτιμίας και να μην παραμείνουν κενό γράμμα. Γι' αυτό χρειάζεται αγώνας και δραστηριοποίηση μέσα κι έξω από το σπίτι. Είναι ανάγκη να πιστέψει η γυναίκα στον ίδιο τον εαυτό της αλλά

και στις άλλες γυναίκες και να τις περιβάλλει με την εμπιστοσύνη της. Πιστεύει ότι:

- α) Η εργαζόμενη γυναίκα οφείλει να συνειδητοποιήσει ότι είναι δικός της ο αγώνας για την εξέλιξη της και να συμμετέχει ενεργά στις διοικήσεις των συλλόγων που ανήκει.
- 2) Να αγωνίζεται μέσα από κάθε κινητοποίηση που θάχει για στόχο την πρόοδό της.
- 3) Να διεκδικεί τα αιτήματά της με υπευθυνότητα και αυτοτέλεια.
- 4) Να δουλεύει ως συνδικαίστρια υπεύθυνα και με ηγετικές διεκδικήσεις.

- 5) Να συνεργάζεται και να συναγωνίζεται με τις άλλες γυναίκες.
- 6) Να συνειδητοποιήσει ότι το γυναικείο κίνημα είναι καθαρά πολιτικό, να προωθεί τα αιτήματά της μέσα από τα κόμματα αλλά όχι να καπελώνεται απ' αυτά.

Η γυναίκα στην Τράπεζα

Η κ. **Ιωάννα Ζερβάκη** τόνισε ότι χαρακτηριστικό παράδειγμα των διακρίσεων που συμβαίνουν ακόμη και σε χώρους όπου οι γυναίκες είναι ίσες σε αριθμό με άντρες είναι αυτό που συμβαίνει στην Εθνική Τράπεζα. «Στους 700 υπάλληλους της ΕΤΕ που κρίθηκαν για τμηματάρχες μόνο οι 60 ήταν γυναίκες. Απ' αυτούς 130 πήραν το βαθμό και μόνο 8 ήταν γυναίκες».

Η κ. Ζερβάκη τόνισε ακόμη ότι παρά τις νομοθετικές ρυθμίσεις και την πολιτική βούληση για ισοτιμία οι προκαταλήψεις υπάρχουν.

«Άντρες αποφεύγουν να κάθονται στις γραφομηχανές. Υπάρχει Τράπεζα που διατηρεί ακόμη τον κλάδο των δακτυλογράφων για γυναίκες που συνταξιοδοτούνται σαν δακτυλογράφοι, χωρίς να έχουν δυνατότητες εξέλιξης. Επί πλέον στους διαγωνισμούς των Τραπεζών προσλαμβάνονται ίσος αριθμός αντρών και γυναικών με αποτέλεσμα να μένουν έξω γυναίκες με μεγαλύτερη βαθμολογία».

Η γυναίκα Ναυτικός

Η κ. **Καρατζά** άρχισε λέγοντας πως η παρουσία της στη συζήτηση αποτελούσε σπάνια ευκαιρία, γιατί η φωνή της εργαζόμενης στη θάλασσα, και γενικότερα του ναυτικού, ακούγεται ελάχιστα, γιατί η ιδιομορφία της δουλειάς τους περιορίζει στο ελάχιστο τις δυνατότητες επικοινωνίας με τον έξω κόσμο.

Είπε πως είναι μόνο είκοσι χρόνια που η γυναίκα εμφανίστηκε στη θάλασσα διεκδικώντας δικαίωμα εργασίας. Τα προβλήματά τους ήταν μεγάλα και άρχισαν με τον αγώνα που έπρεπε να δώσουν για να πείσουν την οικογένειά τους και τον κοινωνικό τους περίγυρο, που ήταν δύσκολο να κατανοήσει πως ήταν δυνατό να σταδιοδρομήσει μια γυναίκα σ' ένα κατά κανόνα αντροκρατούμενο επάγγελμα. Κι αμέσως άρχισε ένας νέος Γολγοθάς στην προσπάθεια αναζήτησης δουλειάς. «Χρόνια δύσκολα, πικρές θύμισες, αγωνιώδης διαδικασία που πολλές φορές συνθλίβει όνειρα και προσωπικότητα. Περιφορά στα διάφορα Ναυτιλιακά γραφεία, προσπάθειες μέσω τρίτων και πολλά άλλα υποτιμητικά για την αξιοπρέπεια και την προσωπικότητα της γυναίκας... ειρωνείες, εμπαιγμοί, εξευτελισμοί, μόνο και μόνο επειδή ζητούσαμε δουλειά σ' ένα χώρο καθαρά αντροκρατούμενο». Αλλά κι όταν κατάφερναν να μπαρκάρουν τους περιμέναν νέα προβλήματα που είχαν σχέση με νοσοτροπίες, μ' ένα κατεστημένο που είχε δημιουργηθεί από ολόκληρες γενιές αντρικής μόνο παρουσίας στα βαπόρια. «Έτσι μοναδικός μας στόχος, μοναδικός σκοπός

που απορροφούσε όλη μας τη δραστηριότητα ήταν να δουλέψουμε για να ζήσουμε. Πού, λοιπόν, φίλες μου, το κουράγιο να μιλήσουμε και να προωθήσουμε τα ιδιαίτερα προβλήματα που έχει κάθε εργαζόμενη και που εμείς δεν θα μπορούσαμε να αποτελέσουμε εξαίρεση, όταν η ανεργία χτύπαγε την πόρτα μας...».

«Η γυναίκα ναυτικός μόνη, αβοήθητη, κόντρα στους αγέρηδες, όπως θα λέγαμε και στη γλώσσα μας, κατόρθωσε να σταθεί επάξια και σε τούτο το επάγγελμα και να επιβάλλει την παρουσία της στα πλαίσια αποδεικνύοντας απλά πως δεν υπάρχουν αντρικά και γυναικεία επαγγέλματα παρά μονάχα επαγγελματικές ικανότητες όπου το φύλο δεν μπορεί να παίξει κανένα ρόλο».

Η κ. **Καρατζά** τόνισε κατόπιν ότι και σήμερα ακόμα τα προβλήματά τους δεν έχουν λυθεί και εξακολουθεί το αίτημα τους για ίση μεταχείριση στις προσλήψεις.

«Ανασταλτικός παράγοντας και γερό χτύπημα αποτέλεσε η άδικη απόφαση του Υπουργού Εμπορικής Ναυτιλίας το καλοκαίρι του 1982 σύμφωνα με την οποία απογόρευσε τη φοίτηση των γυναικών στις δημόσιες Σχολές Εμπορικού Ναυτικού. Ήταν κάτι που μας βρήκε απροετοίμαστες μια που από τον Υπουργό της Αλλαγής καρτερούσαμε ισότητα και όχι διωγμούς και απαγορεύσεις».

Στον κατάλογο των ανέργων υπάρχουν αρκετές ασυρματίστριες που γυρεύουν δουλειά και σκοντάφτουν στην άρνηση και πολλές φορές την ειρωνεία της εργοδοσίας γιατί είναι γυναίκες.

Σχετικά με τα προβλήματα της μέτρας ναυτικού, πέρα από ένα επίδομα που παρέχεται και στη σύζυγο του ναυτικού. Η άδεια μητρότητας δεν ανταποκρίνεται καθόλου στις ιδιόζυγες συνθήκες εργασίας τους.

Και αυτή η ευτελής παροχή δεν έχει καμία σχέση με κάποια υπάρχουσα νομοθεσία ή με το μισθό τους αλλά στη «διακριτική ευχέρεια» του εκάστοτε Δ.Σ. του Οίκου Ναύτου. Οι βρεφονηπιακοί σταθμοί είναι άπιαστα όνειρα γι' αυτές. Ο δρόμος λοιπόν εξακολουθεί να είναι ανηφορικός και δύσκολος.

Και η κ. **Καρατζά** τελείωσε με μια νότα αισιοδοξίας: Η παρουσία γυναικών στο Δ.Σ. του Σωματείου τους τις κάνει να πιστεύουν ότι θα μπορέσουν να παλαιώσουν καλύτερα για να δώσουν λύσεις στα τόσα τους προβλήματα...

